

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETPOLITIKA**

Időszak:

2012. szeptember

Dátum:

2012. október 29.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ELEMZŐ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	1
KORMÁNYRENDELET A KÖRNYEZETVÉDELMI TERMÉKDÍJRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁRÓL	1
<i>Intézkedés</i>	1
<i>Fogadtatások és hatások</i>	1
<i>SWOT elemzés</i>	2
TÖRVÉNYJAVASLAT A KÖRNYEZET VÉDELME NEK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAIRÓL.....	2
<i>Intézkedés</i>	2
<i>Fogadtatások és hatások</i>	2
<i>SWOT elemzés</i>	3
A JÖVŐ NEMZEDÉKEKÉRT FELELŐS OMBUDSMAN ÖNÁLLÓ HIVATALÁNAK MEGSZÜNTETÉSE.....	5
<i>Intézkedés</i>	5
<i>Fogadtatás és hatások</i>	5
<i>Swot elemzés</i>	6
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK.....	7
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT	7
<i>Intézkedés</i>	7
<i>Fogadtatás és hatások</i>	7
<i>SWOT elemzés</i>	9
HATÁROZATI JAVASLAT A PRIVATIZÁCIÓS SZERZŐDÉSEK KÖRNYEZETVÉDELMI ELŐÍRÁSAINAK FELÜLVIZSGÁLATÁRÓL	11
<i>Tervezett intézkedés</i>	11
<i>Fogadtatás és hatások</i>	11
<i>SWOT elemzés</i>	12
TÖRVÉNYJAVASLAT A NEMZETI AKKREDITÁLO TESTÜLET SZERVEZETÉRŐL, FELADAT- ÉS HATÁSKÖRÉRŐL	13
<i>Intézkedés</i>	13
<i>Fogadtatás és hatások</i>	13
<i>SWOT elemzés</i>	14
A SZIGETKÖZ VÍZÜGYI RENDEZÉSÉRE	14
<i>Tervezett intézkedés</i>	14
<i>Fogadtatás és hatások</i>	15
KÜLPOLITIKA ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	16
AZ EU ENERGIAHATÉKONYSÁGI IRÁNYELVE	16
A FELSŐCSERTÉSI CIÁNOS ARANYBÁNYA KÖRNYEZETVÉDELMI ENGEDÉLYEZTETÉSE	17
VÁLTOZÓ BIOÜZEMANYAG-PIAC ÉS SZABÁLYOZÁS	19

Meghozott intézkedések

Kormányrendelet a környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény végrehajtásáról

Intézkedés

A szeptemberben kihirdetett, a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtásáról szóló 343/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló rendelet célja az volt, hogy a megoldást találjon a használt kenőolaj hasznosítás jogcímén történő termékdíj visszaigénylésével összefüggésben felmerült hatásköri problémára. A 2011. december 31-én hatályban lévő termékdíj szabályozás alapján lehetőség volt a használt kenőolaj anyagában történő hasznosítás mellett energetikai hasznosítás jogcímén is visszaigényelni a befizetett termékdíjat. A használt vagy hulladékká vált kenőolaj hasznosítása után visszajáró termékdíjat 2012. január 1-ig az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségnél lehetett igényelni, a kifizetést a Vidékfejlesztési Minisztérium intézte.¹

2012. január 1-jétől a visszaigényléssel kapcsolatos feladatok a NAV hatáskörébe kerültek, azóta csak az anyagában történő hasznosítás jelent visszaigénylési jogcímet. Mivel 2011-ben mindkét jogcím után visszajárt a termékdíj, ezért a NAV a 2011-es visszaigényléseknél az energetikai hasznosítás után is fizetett. A kormányrendelet ezért megszabta, hogy 2012. január 1-jét megelőzően a használt vagy hulladékká vált egyéb kőolajtermék energetikai módon történő hasznosítása jogcímen keletkező termékdíj visszaigénylése ügyében is a vámhatóság jár el.

Fogadtatások és hatások

Az intézkedés hatására a használt kenőolaj hasznosítás jogcímén történő termékdíj visszaigényléssel kapcsolatos ügyekben egyablakos ügyintézés jött létre. Ennek köszönhetően várhatóan gyorsabb és egyszerűbb lesz a termékdíj visszaigénylése a használt vagy hulladékká vált kenőolaj hasznosítása esetén. Bár az intézkedés nem képezte részét a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Programnak, de illeszkedett a Program intézkedési tervének az adminisztratív terhek csökkentése területén kitűzött céljaihoz.

¹ <http://www.orientpress.hu/102741/RSS>

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés hatására létre jött az egyablakos ügyintézés.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A termékdíj visszaigényléséhez kapcsolódó ügyintézés hatékonyabbá tétele csökkentheti a vállalkozások adminisztratív terheit.	

Törvényjavaslat a környezet védelmének általános szabályairól

Intézkedés

2012. szeptember 6-án Rogán Antal nyújtotta be a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény és a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot. A módosítás alapvető célja volt, hogy erősítse az önkormányzati hatáskört környezetvédelmi és természetvédelmi területen. A módosítás törvényi szinten biztosította a települési önkormányzatok részére az egyes fás szárú növények védelméről szóló szabályozási hatáskört, amennyiben azt magasabb szintű jogszabály nem rendezi. A javaslat ezenkívül a kerületi önkormányzatok szabályozási hatáskörét erősítené meg a budapesti világörökségi területeken található éjszakai szórakozóhelyek működése ügyében.

Fogadtatások és hatások

Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseit is figyelembe véve a helyi önkormányzatok rendeletalkotási lehetősége a környezeti zajvédelem területén a csendes övezetek és a zajvédelmi szempontból fokozottan védett területek kijelölésére, valamint a közterületi rendezvények és a magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységek szabályozására korlátozódtak.² A törvényjavaslat előterjesztői szerint a benyújtáskor

²

http://www.emla.hu/sites/default/files/Telepulesi_onkormanyzatok_lehetosegei_a_zaj_elleni_kuzdelemben%20%281%29.pdf

hatályos joggyakorlatban a rendeletalkotási hatáskörök nem voltak elegendő mértékűek ahhoz, hogy a helyben élők életminőségét közvetlenül befolyásoló környezeti ártalmakat a helyben kialakult specifikus szokásoknak és körülményeknek megfelelően, külön szabályozza. E tekintetben próbált változtatni a törvényjavaslat a kialakult gyakorlaton, amikor a települési önkormányzatoknak hatáskört javasolt a különböző zajvédelmi szabályozásokban, a füstködriadó-tervek megalkotásában, valamint az avar és a kerti hulladék égetésével kapcsolatos szabályozásban is.

A fővárosi kerületi önkormányzatok hatáskörének bővítése a zajvédelem területén csak részben megalapozott, hiszen a közterületi rendezvények szabályozása a főváros vonatkozásában egységes szabályozást igényel. Egy-egy rendezvény hatásterülete több kerületet is érinthet, illetve az sem kizárt, hogy a rendezvény több kerületben valósul meg (pl.: augusztus 20-i tűzijáték). A füstköd-riadókkal és a fás szárú növények védelmével kapcsolatos rendelkezések viszont megalapozottabbak a törvényjavaslatban.

Az egyik érv az önkormányzatoknak nagyobb önállóságot biztosító égetéssel kapcsolatos szabályozás mellett az, hogy az avarégetés valamint az egyéni fűtési, vegyes tüzelésű rendszerek elterjedése hozzájárulnak a levegő szállópor-koncentrációjának megemelkedéséhez, amely probléma ellenőrzése és kezelése hatékonyabb lehet a helyi szintű szabályozással. Szakmai szempontból szintén megalapozott az a módosítás, amely a fővárosi kerületi önkormányzatok számára megteremti annak lehetőségét, hogy illetékességi területükön, a más törvény hatálya alá nem tartozó fás szárú növények védelme érdekében önálló rendeletet alkossanak, amelyben tulajdonjogot korlátozó előírásokat állapíthatnak meg.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
Erősíti az önkormányzatok hatásköreit a helyi szinten kezelhető környezetvédelmi és természetvédelmi szabályozási feladatokban.	- Az éjszakai szórakozóhelyeket érintő új engedélyezési rendszer növeli a vállalkozások adminisztrációs terheit. - A rendőrség szakhatósági részvétele az engedélyeztetési eljárásban nem indokolt.
Lehetőségek:	Veszélyek:
Csökkenhet a lakott területek zajterhelése, lehetőség nyílik „csendes övezetek”	A zajterhelés csökkentését célzó önkormányzati rendelkezések hatástalanok maradnak a

létrehozására. ▪ Csökkenhet a lakott területeken a levegő szállópor szennyezettsége. ▪ Az éjszakai szórakozóhelyek működéséhez kapcsolódó illegális tevékenység visszaszorulása.	szomszédos önkormányzat területén található zajforrás esetén. ▪ Az égetésből származó szállópor-szennyezés csökkentését célzó önkormányzati rendelkezések hatástalanok maradhatnak, ha a szomszédos önkormányzat eltérő szabályozási normákat alkalmaz.
--	--

A jövő nemzedékekért felelős ombudsman önálló hivatalának megszüntetése

Intézkedés

2011. július 27-én kihirdetésre került az alapvető jogok biztosáról szóló CXI. sz. törvény, amely az Alaptörvénynek azon rendelkezését juttatta érvényre, amely az alapvető jogok hatékony, egységes szemléletű és legteljesebb védelmének megteremtése érdekében egységes ombudsmani rendszert hozott létre. Az egységessé váló biztosi rendszer létrehozásáról, valamint az adatvédelmi ombudsman helyébe lépő Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság felállításáról szóló kétharmados, sarkalatos törvényjavaslat szerint a vezető ombudsmannak két helyettese lett, akik a jövő nemzedékek illetve a kisebbségek jogainak védelméért lesznek felelősek.

Fogadtatás és hatások

A törvényjavaslat már a benyújtásakor tiltakozáshullámot váltott ki a korábbi ombudsman, az ellenzéki szakpolitikusok, a környezetvédelmi civil szervezetek részéről, de az Országos Környezetvédelmi Tanács is elítélő állásfoglalást adott ki. A Kormány tartotta magát a törvényjavaslat koncepciójának fő elemeihez és elzárkózott egy esteleges kompromisszumos megállapodástól, így ezt követően szeptemberben újabb bírálatok érték az intézkedést. Az elsősorban ellenzéki, környezetvédelmi szakpolitikusok kritikájukat arra alapozták, hogy az alapvető jogok biztosának jövő nemzedékekért felelős helyettese lemondásának okaként az új ombudsmani rendszert nevezte meg.³ A környezetjogász az Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottságának szeptember 11-i ülésén tartott beszámolója szerint nem személyes vagy politikai okok, hanem a munkájához szükséges feltételek hiánya miatt távozott. Fülöp szerint bár az Alaptörvénybe bekerültek a jövő nemzedékek érdekeit védő rendelkezések és az egészséges környezethez való jog, ezek érvényesítéséhez nem rendelt hozzá a Kormány a megfelelő eszközöket. A 2012. szeptember 1-jei hatállyal leköszönt ombudsman-helyettes véleménye szerint az országgyűlési biztosokról szóló törvény ellentétes az Alaptörvénnyel abban, hogy nem biztosított a jövő nemzedékek érdekvédelmének megfelelő hatásköröket, illetve intézményi háttérrel sem, ezért lemondásával szerette volna felhívni a figyelmet az ellentmondásra.⁴

³ http://hvg.hu/itthon/20120829_Nagyon_nagyon_borulato_vagyok_a_lemondot

⁴ <http://www.stop.hu/belfold/lemondott-az-ombudsman-helyettese-ellehetetlenitettek/1081780/>

Swot elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A korábbi ombudsmani hivatalok integrálása és az azt követő létszámleépítés költségracionalizáló hatású volt.	▪ A törvényjavaslat társadalmi egyeztetése során, nem vették figyelembe az Országos Környezetvédelmi Tanács álláspontját. ▪ A jövő nemzedékek érdekeinek ombudsmani védelmét nem alapozták meg alsóbb szintű jogszabályok.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A 2012. január 1-jétől hatályos ombudsmani rendszer hozzájárulhat az alapvető jogok egységes szemléletű és így hatékonyabb védelmének megvalósításához.	▪ A jövő nemzedékekért felelős ombudsman önálló hivatalának megszüntetése gyengíti az egészséges környezethez való jog védelmét. ▪ Az intézkedés fenntartása hitelvesztéshez vezethet a környezetvédelmet fontosnak tartó hazai és nemzetközi közvélemény előtt.

Tervezett intézkedések

A hulladékról szóló törvényjavaslat

Intézkedés

2012. szeptemberben utolsó szakaszához érkezett a hulladékról szóló törvényjavaslat országgyűlési vitája. A törvényjavaslatot elsősorban európai uniós kötelezettségek indokolták. Bár a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény rendelkezései jórészt megfeleltek a megalkotásuk idején felmerült hulladékgazdálkodási igényeknek, mivel azonban az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a hulladékról szóló 2008/98/EK irányelvet, a tagállamoknak 2010. december 12-ig életbe kellett léptetniük az irányelv előírásainak végrehajtását biztosító nemzeti szabályokat. Tekintettel a jogharmonizációs kötelezettségre és a hazai gyakorlatban tapasztalható rendellenességekre szükségessé vált a hulladékgazdálkodás rendszerének felülvizsgálata, és egy hosszútávon kiszámítható rendszer megteremtése új hulladéktörvény megalkotásával.⁵

2013. január 1-jétől állami kézbe kerül a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosítása, így ettől fogva csak olyan gazdálkodó szervezet lehet közszolgáltató, amelyben az állam, vagy önkormányzat többségi tulajdoni hányaddal rendelkezik. A javaslat a hulladékkezelési közszolgáltatásért járó díj megállapításának kereteit is szabályozza: a közszolgáltatás díját a vegyes települési hulladék mennyiségével arányosan, minimum egyéves díjfizetési időszakra, egységnyi díjtételek alapján kell meghatározni. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat a Magyar Energia Hivatal javaslatának figyelembevételével a miniszter rendeletben állapítja meg. Az új törvény a hulladéklerakók vonatkozásában bevezeti az igénybevételi járulékfizetési kötelezettséget, illetve szigorúbban szabályozza a hulladék jogtalan elhelyezését, elhagyását.

Fogadtatás és hatások

A Kormány és az Európai Bizottság között kommunikációs problémák jelentkeztek a törvényjavaslat uniós notifikációs eljárását követő egyeztetési fázisában. Emiatt a törvényjavaslat zárószavazását többször is napirendjére tűzte az Országgyűlés, majd rendre elhalasztotta azt. Az egyeztetést késleltette, hogy a Bizottság által júliusban küldött észrevételekre a magyar fél szeptember 7-én küldte meg a válaszát, ezért a Bizottság a magyar hatóságokat arra kérte, hogy a hulladékról szóló törvényjavaslat parlamenti elfogadását halassza el azért, hogy elegendő idő álljon a tagállamok és a Bizottság

⁵ http://pvk.hu/dokumentumok/jogi/2012_EVI_185_HULLADEKTORVENY.pdf

rendelkezésre a magyar válaszlevél megválaszolásához. Végül az Országgyűlés 2012. szeptember 10-én válaszolt a Bizottság által megküldött levélre, hogy a hulladékról szóló törvényjavaslat parlamenti elfogadását elhalasztotta. A Kormány szempontjából sürgető volt, hogy 2012. szeptemberben kötelezettségszegési eljárás indult Magyarország ellen a hulladékpiaci szabályozási hibák miatt. Az eljárást azért indították, mert a Kormány nem honosította a közösség hulladék-keretirányelvét, ezért a Bizottság napi nyolc millió forintos bírság kiszabását kezdeményezte az Európai Bíróságnál. Amíg a késleltetés okát a Kormány az Európai Bizottsággal zajló egyeztetések lezárásával magyarázta, addig ellenzéki politikusok meghátrálásként illetve az európai uniós egyeztetés kudarcaként azonosították.

Harangozó Gábor szerint jogosan indulhatott volna meg a harmadik kötelezettségszegési eljárás hulladékkezelési ügyben akkor, ha a kormányzat az új hulladéktörvény szeptemberi elfogadásával olyan jogszabályt vitt volna át a törvényhozáson, amely a szocialisták szerint több ponton szemben áll az uniós jogokkal. Az MSZP a zárószavazás előtt indítványozta, hogy vessék el azt a törvényi kitélt, miszerint csak állami és önkormányzati tulajdonban lehetnek a hulladékkezelő társaságok, ezzel ugyanis a hulladékkal foglalkozó társaságok államosítására kerülne sor.

Szeptember folyamán nemzetközi sajtóvisszhangot keltett a törvényjavaslat. A Die Presse szerint a magyar kormányzat, beváltja a fenyegetését azzal, ha államosítja a hulladékgazdálkodást. Az osztrák lap beszámolt arról, hogy az új helyzetben osztrák cégek érdekei is sérülnek (Saubermacher, ASA, AVE). A Saubermacher igazgatója elmondta, hogy a magyar miniszterelnök 2012. júniusi bécsi látogatásakor megígérte, hogy tárgyalásokat kezd az érintett cégekkel, viszont az egyeztetésekre nem került sor. Az osztrák cégvezető kifogásolta, hogy a kormánypárt a többi jelentősebb jogszabályokhoz hasonlóan a hulladéktörvényt is előkészületek nélkül, gyorsított eljárásban viszi keresztül a parlamenten. A törvényjavaslatot ért hazai és nemzetközi kritikákra az Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottsága előtti éves meghallgatáson reagált.

A miniszter elmondta, hogy a törvényt még 2012-ben elfogadják, így 2013. január 1-re a végrehajtási rendeletek is hatályba léphetnek. Illés Zoltán szerint az Európai Unió nem fejezte ki aggályát a végszavazás előtt álló törvénnyel kapcsolatban, viszont fenntarthatja magának a jogot, hogy szükség esetén a törvény hatályba lépését követően újabb intézkedéseket tegyen. A politikus szerint azonban nem lesz kötelezettségszegési eljárás a törvény hiányában, ugyanis szeptemberben az eljárás csak a hiány miatt indult volna meg, és nem a jogszabály tartalma miatt. Az államtitkár hangsúlyozta, hogy a törvényjavaslat megfelel az EU elvárásainak és nem ütközik versenyjogba, mivel a külföldi cégek nem szorulnak ki a hulladékgyűjtési és szállítási közszolgáltatásból, hiszen 49 százalékban ezután is tulajdonosok lehetnek, korlátozás nélkül elláthatják a tevékenységüket.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A HKI átültetésére vonatkozó uniós kötelezettség teljesítése. ▪ A hulladékhierarchia és a szennyező fizet környezetvédelmi alapelvek meghonosítása a hazai jogrendszerben. ▪ Anyagi ösztönzők beépítése a hulladékok nagyobb arányú felhasználására, elterelés a hulladékok lerakással és égetéssel való ártalmatlanításától. ▪ Állami kontroll visszaszerzése a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás felett. ▪ A hulladékgazdálkodási közszolgáltatással foglalkozó társaságok indokolatlan mértékű profitszerzésének megakadályozása. ▪ A törvényjavaslat elfogadása előtt elkészültek a végrehajtási rendeletek.	▪ A javaslat rendelkezései nem egyértelműek a közszolgáltatást végző társaságok reprivatizációjának módjával kapcsolatban. ▪ A javaslat nincs teljes összhangban az Európai Unió szolgáltatások és termékek szabad áramlására vonatkozó alapelveivel. ▪ A javaslat nem oldja meg törvényi erővel a hulladékimport tilalmát.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A lerakási járulék bevezetése költségvetési többletbevétel generálhat. ▪ A javaslat új munkahelyeket generálhat a hulladék-újrahasznosító ágazatban. ▪ A hulladékégető művekből származó környezetterhelés csökkenhet a törvényjavaslat következtében. ▪ Megtakarítás jelentkezhethet a	▪ A jogharmonizációs határidő lekésése miatti kötelezettségszegési eljárás mellett újabb uniós eljárás indulhat Magyarország ellen a hulladékos közszolgáltató magánvállalkozások részleges államosítása miatt. ▪ Az állami és önkormányzati többségi tulajdonba kerülő közszolgáltatók nem tudnak

hulladéklerakókhoz kapcsolódó környezeti terhelés kezelésének költségeiben.	gazdaságosan működni a rezsibefagyasztás fenntartása és a lerakási járulék együttes bevezetése mellett. ▪ A törvényjavaslat hatására (különös tekintettel a lerakási járulék bevezetésére) akadozhat vagy leállhat a hulladékszállítási szolgáltatás. ▪ A kormány korábban megfogalmazott közpolitikai célkitűzésével szemben nem lesz fenntartható a szemétdíj-emelési tilalom és elképzelhető, hogy a díjemelésre választási évben kell sort keríteni. ▪ A javaslat veszélyezteti az egyes hulladékgazdálkodási beruházásokat megalapozó európai uniós és banki támogatási szerződésekben rögzített elvárt pénzügyi megtérülések teljesítését. ▪ A lerakási járulék bevezetése az illegális hulladéklerakást növelheti. ▪ Az import hulladék ártalmatlanításával is foglalkozó magyarországi vállalkozások üzletet veszthetnek.
--	--

Határozati javaslat a privatizációs szerződések környezetvédelmi előírásainak felülvizsgálatáról

Tervezett intézkedés

A nemzeti fejlesztési miniszter 2012. júliusban nyújtotta be az Országgyűlésnek a privatizációs szerződések környezetvédelmi és természetvédelmi előírásainak a Kormány általi felülvizsgálatáról szóló 55/2011. (VI. 29.) OGY határozat módosításáról szóló határozati javaslatot. Az előterjesztés háttérében az az Országgyűlés által 2011-ben elfogadott 55/2011. (VI. 29.) sz. határozat állt, amely a Kormány feladatául tűzte ki a privatizációs szerződések környezetvédelmi és természetvédelmi előírásaira irányuló vizsgálatát.

A kolontári vörösiszap-katasztrófa tanulságait figyelembe vevő határozat célja az volt, hogy az állam, valamint az önkormányzatok által megkötött privatizációs szerződések vizsgálatára alapozva megelőzhetőek legyenek a jövőbeni előnytelen feltételekkel és a környezetvédelmi szempontok figyelmen kívül hagyásával történő adásvételek. További célja volt a vizsgálat alá vont - esetlegesen előnytelennek bizonyuló - szerződések esetében a jogszabályi lehetőségek igénybe vételének teljes körű megvizsgálása.

A feladathoz kapcsolódó szakmai munkát a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium kezdte meg, tekintve, hogy a vizsgálat nagyszámú szerződést érintett és a vizsgálat során több olyan, előre nem látható körülmény is felmerült, amelyek a megjelölt feladat elvégzését hátráltatták. A vizsgálatot végző tárca a határozati javaslatban kérte a vizsgálat eredményének Országgyűlés elé terjesztésére vonatkozóan az eredetileg megjelölt 2012. június 15.-i határidő módosítását. Annak érdekében, hogy az Országgyűlés által megadott feladat megfelelő színvonalú elvégzésének körülményei biztosítottak legyenek, a tárca kérte, hogy a témakörben elvégzett vizsgálat eredményének Országgyűlés elé terjesztésének új határideje 2012. december 31. legyen.

Fogadtatás és hatások

A határidő hosszabbítására az alaposabb tényfeltárás és az elszámoltatás kiteljesítése miatt volt szükség. Az MNV Zrt. előzetes tájékoztatása alapján az MNV Zrt.-nél és jogelőd szerveinél megközelítőleg 12 ezer darab privatizációs szerződést iktattak (elsősorban társaságok és ingatlanok, térítésmentes átadások). Egyértelműen szerződésben foglalt, a vevők által vállalt környezetvédelmi kötelezettségek előírására mintegy 100 szerződésben került sor. A minisztérium azért kezdeményezte a határidő további meghosszabbításra vonatkozó javaslatot, mert nem rendelkezik megfelelő mennyiségű jogi szakértői kapacitással a nagyszámú szerződés határidejére történő felülvizsgálatához. A módosítási

javaslatot főként az LMP és a Jobbik szakpolitikusai kritizálták, a privatizációs visszaélésekhez kötődő felelősségre vonással, illetve az elszámoltatás késleltetésével kapcsolatban.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Lehetőséget ad a privatizációs szerződések alapos, környezetvédelmi szempontú felülvizsgálatára.	▪ A javaslat rávilágít arra, hogy a Kormány nem volt képes teljesíteni a szerződések felülvizsgálatának eredeti határidejét.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A szabálytalan, megszegett privatizációs szerződések rendezése. ▪ Az ipari környezetvédelmi káresetek megelőzése.	▪ Az illetékes tárca nem rendelkezik megfelelő kapacitással a feladat új határidőig történő elvégzéséhez sem.

Törvényjavaslat a Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről

Intézkedés

A nemzeti fejlesztési miniszter 2012. szeptember 21-én nyújtotta be a Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről, valamint eljárásáról szóló 2005. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló T/8484. számú törvényjavaslatot.⁶ A javaslat háttérében az állt, hogy az EU 2012. július 12-én kihirdette az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó adatokat a tonnakilométer adatokat tartalmazó jelentések hitelesítéséről, valamint a hitelesítők akkreditációjáról szóló 600/2012/EU rendeletet. Ennek értelmében meg kell újítani az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszerében (EU ETS) részt vevő hitelesítő szervezetek tevékenységi keretrendszeréről szóló szabályozást.

Az előterjesztés célja a rendelet végrehajtásához szükséges törvényi szintű rendelkezések megalkotása volt. A bizottsági rendelettel 2013-tól teljes körben harmonizálásra kerül a hitelesítési rendszer, a hitelesítést végző szervezeteket a korábbi engedélyezés helyett a nemzeti akkreditáló testületeknek akkreditálniuk kell. Az akkreditálással a Nemzeti Akkreditáló Testületet (NAT) kell megbízni, a hitelesítő szervezeteknek pedig a NAT akkreditálási eljárását kell alkalmazniuk.

Az uniós szabályozás szerint az EU ETS 3. időszakának első éve 2013 lesz. Az akkreditálási eljáráshoz a kérelmeket 2012. októberben kell benyújtani, a kibocsátási és tonnakilométer adatokat tartalmazó jelentések pedig 2014. március 31-ig hitelesíthetők az új szabályozás szerint.

Fogadtatás és hatások

A törvényjavaslat szükségességét indokolja, hogy ha hazánk nem teszi lehetővé a hitelesítők belföldi akkreditálását, akkor a hazai kibocsátók az EU más tagállamában akkreditált hitelesítő szervezetek szolgáltatását fogják igénybe venni, illetve a hazai hitelesítő szervezetek elveszítik megbízóikat. A külföldön akkreditált hitelesítő igénybevétele valószínűleg magasabb költségekkel járna, mintha hazai szervezeteket vennék igénybe.

A környezetügyért felelős államtitkár azzal indokolta az intézkedés szükségességét, hogy a 2010-es kormányváltás után a kvótakereskedelemben és a klímaügyekben is számos problémát tapasztaltak, olykor a visszaélés gyanúja is felvetődött. Az államtitkár szerint a visszasságok kiküszöbölése érdekében indokolt a felügyelőségek monitoring

⁶ <http://www.parlament.hu/irom39/08484/08484.pdf>

tevékenységének erősítése, illetve a megfelelő ismeretekkel rendelkező szakemberek létszámának növelése az államigazgatásban.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Teljesül az EU-s jogharmonizációs kötelezettség. ▪ Az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó jelentések hitelességének biztosított. ▪ Megelőzi, hogy a hazai kibocsátók más EU-s tagállamban akkreditált hitelesítő szervezetek szolgáltatását vegyék igénybe.	▪ Az akkreditálási eljárással egy újabb bürokratikus lépcső kerül bevezetésre. ▪ Az intézkedés létszámbővítést igényel az államapparátusban.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Megelőzhetőek az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó adatszolgáltatással kapcsolatos visszaélések.	▪ Az új feladatokkal ellátott akkreditációs szervezet és hatóságok nem rendelkeznek megfelelő személyi állománnyal.

A Szigetköz vízügyi rendezésére

Tervezett intézkedés

A Szigetköz vízügyi rendezését célzó népi kezdeményezést szeptemberben vette tárgysorozatba az Országgyűlés, ugyanis a kezdeményezők elegendő aláírást gyűjtöttek össze. A mintegy 71 ezer érvényes aláírással támogatott kérdés így szólt: „Akarja-e Ön, hogy az Országgyűlés napirendjére tűzze a szigetközi Öreg-Duna-meder és a győri Mosoni-Duna-szakasz vízgazdálkodási megoldásainak megvitatását?”.

A kezdeményezők törekvése az volt, hogy a mellékágrendszereket össze lehessen nyitni a főmederrel, és ezáltal újra egységes legyen a dunai vízrendszer. A jelentős visszhangot kiváltó kezdeményezés hatására sürgőssé vált a kormányzati intézkedés-sorozat

előkészítése, az összetett környezetvédelmi, vízgazdálkodási és külpolitikai problémák kezelésére.

Fogadtatás és hatások

A népi kezdeményezés során felvetett kérdések közvetlenül negyedmillió embert érintenek. A szigetközi Öreg-Duna-meder vízügyi rendezését tartalmazó intézkedés műszaki és ökológiai célja, hogy a Duna régi medrével összenyitott, egységes ökológiai rendszert képező szigetközi (és csallóközi) ágrendszer létrejöhessen. A Duna régi medrének rendezése lehetővé tenné a Duna és ágrendszereinek hossz- és keresztirányú átjárhatóságát. Cél a vízi élővilág mozgásának biztosítása és létfeltételeinek javulása, a térség turizmusának, árvízvédelmi biztonságának és természetvédelmi területeinek fejlesztése, vagyis a Szigetköz rehabilitációja.

További célkitűzés a Mosoni-Dunához kötődő vizes élőhelyek, ökológiai értékek megőrzése, a mezőgazdasági termelés biztonságának nagymértékű növelése, a megyeszékhely vízi turizmusának újraindításához szükséges vízszintek biztosítása Győr térségében a Mosoni-Dunán és a Rábán.⁷ A két vízügyi kérdéskör összekapcsolódik, mivel a Mosoni-Duna győri vízszintemelése a magasabb vízállású Alsó-Szigetköz víztestét megtámasztva ellensúlyozni tudná a két méternél nagyobb dunai medersüllyedés kedvezőtlen hatásait. A vízszintemelés az ökológiai célok elérésén túl lehetővé tenné Győr és az érintett falvak településfejlesztési elképzeléseinek megvalósítását.

A két évtizede terítéken szereplő vízügyi rendezés megvalósítása a magyar természetvédelmi és vízügyi ágazatot és a szakmapolitikai csoportokat egyaránt megosztotta. A népi kezdeményezést életre hívó civil szervezetek, a hajózási és mérnöki szakmai szervezetek a szigetközi vízrendszer rendezését mederszabályozásban és visszaduzzasztók megépítésében látják. Az elképzelések megvalósításához Győrben mintegy ötmilliárd forint, a teljes térségben további tízmilliárd forint felhasználása szükséges. Más természetvédelmi civil szervezetek (pl. Duna Charta, Védegylet) és a Vidékfejlesztési Minisztérium vízügyekért felelős államtitkársága mereven elzárkóznak a medermunkálatoktól és ehelyett a dunai vízmegosztás körül kialakult magyar-szlovák vita magyar szempontból kedvező lezárását szorgalmazzák.

⁷ http://www.keopmosoniduna.hu/a_projekt_leirasa.html

Külpolitika és nemzetközi kitekintés

Az EU Energiahatékonysági irányelve

Az Európai Parlament 2012. szeptember 11-én elfogadta az energiahatékonysági irányelvet, amely 2020-ig lehetővé teszi az Európai Unió számára a 20 százalékos energiatakarékosság elérését.⁸ A direktíva egy 2007-es uniós elvi döntést öntött jogszabályi formába, amely szerint 2020-ig 20 százalékkal kell növelni az EU-n belüli energiahatékonyságot azáltal, hogy ennyivel kerül mérséklésre az EU-n belüli energiafogyasztás. Eszerint az irányelvet 15,5 százalékos hatékonyságnöveléssel lehet elérni, amelyet további tagállami erőfeszítésekkel kell kiegészíteni.

A 2012-es értékelések szerint azonban az irányelv nem fogja beváltani a hozzá fűzött reményeket, legalábbis, ami a végső cél elérését jelenti. Ugyanezt bizottsági szakértők is megerősítették 2012. júliusban, mivel az intézményközi vita során több eredeti rendelkezés is kimaradt a javaslatból, egyes cikkek pedig enyhültek, így az Európai Bizottság és a Tanács szerint 17, az Európai Parlament szerint viszont csak 15–15,5 százalékos megtakarítás érhető el a jogszabály következtében.

A zöldpárti Claude Turmes a szavazást követő sajtótájékoztatón felhívta a figyelmet arra, hogy 2012-ben a bázisévhez képest 9 százalékos hatékonyságnövelésnél tart az EU, míg a megtakarítás mértéke 2020-ig 15,5 százalékra nőhet. A képviselő szerint az energiaimport csökkentésével évente 50 milliárd eurót takaríthatnak meg az EU tagállamai, vállalkozásai, mivel évente az uniós GDP 4 százalékának megfelelő összeget, mintegy 480 milliárd eurót költenek a tagországok földgáz, olaj, szén, illetve nukleáris fűtőanyag beszerzésére, de az irányelv hatására csökkenhet ez az összeg.

Az energiafogyasztás csökkentése különösen nagy összegeket szabadítana fel az importolajtól függő tagországokban (pl. Portugália, Olaszország, Görögország, Írország, Spanyolország), de csak akkor, ha a tagországok végrehajtják az irányelvet. Ezen felül a könnyű tehergépjárművek és a személyautók széndioxid-kibocsátásának csökkentésével 1,5 százalékponttal növelhető a 15,5 százalékos arányt, a bojlerok és vízmelegítő lakossági és ipari címkézésével további 1 százalékpontos hatékonyságnövelés valósulhat meg. Az elfogadott irányelv talán legnagyobb horderejű rendelkezése, hogy 2013. áprilisban be kell nyújtaniuk a tagállamoknak a számszerűsített nemzeti reformprogramjukat, ami ugyan nem kötelező erejű vállalás, de tartalmazza a megtakarítani kívánt energia mennyiségét. Günther

⁸ <http://www.bruinfo.hu/cikk/20120911-50-milliard-euros-megtakaritast-hozhat-az-energiatakarékossagi-iranyelv.html>

Oettinger EU-biztos a plenáris vitában kihangsúlyozta, hogy továbbra is küzd a kötelező erejű vállalatok kikényszerítéséért.

A keretjogszabály kötelezi az energiaszolgáltatókat és nagykereskedőket, hogy 2014–2020 között tartsák be az évi 1,5 százalékos energiamegtakarítást a fogyasztók számára. Oettinger szerint sajnálatos, hogy a végső szöveg szerint a tagállami kormányok jelentős engedményeket kaptak. A megtakarítás mértékének kiszámításánál figyelembe vehető az energiaszolgáltatók korábbi fogyasztáscsökkentési intézkedései.

Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszerének (ETS) részeként tevékenykedő iparágak pedig részlegesen kimaradhatnak a követelmények teljesítéséből. Emellett számos alternatív és rugalmassági lehetőség is igénybe vehető, így például 2018-ig lehetőség lesz az 1,5 százalékos csökkentési cél három lépcsőben teljesítésére. Továbbá kimaradhatnak az energiaeladási csökkentésből az ETS alá tartozó cégek, illetve a hatékonyságnövelésbe beszámíthatók az energiaátalakítás és a nagykereskedői szektor megtakarításai, végül figyelembe vehetők a 2008. december 31. után hozott takarékosági intézkedések hatásai is. A felsorolt intézkedések hatásai a teljes évi megtakarítás maximum 25 százalékáig számíthatók be.

Valamint egy olyan cikk is bekerült az irányelvbe, ami eredetileg nem volt része a bizottsági javaslatnak, és arra kötelezi a tagállamokat, hogy 2050-ig tartó energiahatékony épületfelújítási tervet készítsenek, melynek része egy teljeskörű épületfelújítás (deep renovation), amely átlagosan mintegy 80 százalékkal csökkenthetné az adott épület energiafelhasználását. A tagországok hosszú távú épület felújítási stratégiájának kidolgozásának terve az Európai Parlamenttől származik, amelyre a tagországok a szükséges középület-felújítási rendelkezések enyhítéséért cserébe fogadták el. A tagállamok vállalták, hogy 2014. január 1-jétől a légkondicionált és fűtéssel ellátott kormányzati épületek alapterületének legalább 3 százalékát újítják fel évente.

A felsőcsertési ciános aranybánya környezetvédelmi engedélyeztetése

2010-ben került napvilágra a kanadai Eldorado Gold Corporation (EGC) terve, miszerint az erdélyi Érchegységben lévő Felsőcsertésen a verespataki projekthez hasonló technológiával (cián felhasználásával aranyat mosnak ki az ércből) aranybányát szándékozik nyitni.⁹ A bányanyitás terve sok kritikát kapott a romániai és magyarországi környezetvédelmi szervezetektől. Ennek következményeként közös közleményben tiltakozott a beruházás ellen

⁹ <http://www.greenfo.hu/hirek/2012/09/03/titkos-engedelyt-kapott-a-felsocsertesi-cianos-aranybanya?referrer=rss>

a romániai Független Környezetfejlesztési Központ, a verespataki Alburnus Maior Egyesület és a Re. Generation Egyesület. A kanadai cég ugyanis kárrendezési biztosítékok nélkül kapott környezetvédelmi engedélyt 2012. július ötödikén, ezt követően az állammal kötött koncessziós szerződést a verespatakihoz hasonlóan titkosították. A környezetvédők szerint a felsőcsertési bányaprojekt 456 hektáros területen valósulna meg, és 16 éven keresztül mintegy 45 millió tonna ércet zúznának szét azért, hogy évente 1.653 tonna nátrium-cianid felhasználásával összesen 80 tonna aranyat nyerjenek ki a bányából. A cianidos, nehézfémekben gazdag zagy 63 hektáros nyílt ülepítőben kerülne tárolásra.

A fő befektető, vagyis a vancouveri tőzsdén jegyzett EGC Görögországban, Törökországban, Kínában és Brazíliában is jelen van.¹⁰ 2011. decemberben ez a cég vette át a European Goldfields nevű társaságot, amely 80 százalékban birtokolja a Deva Gold SA-t, a fennmaradó 20 százalék az állami Minvest Deva tulajdona. A verespataki Rosia Montana Gold Corporation (RMGC) és a Deva Gold SA mögött szintén Frank Vasile Timis állt, aki korábban az RMGC fő részvényese, a Gabriel Resources alapító elnöke volt.

Rovana Plumb, a román környezetvédelmi miniszter a 2012. szeptember 13-i Janez Potocnikkal, az Európai Bizottság környezetvédelmi biztosával a bányanyitási tervekről való egyeztetés után jelentette be, hogy a román környezetvédelmi minisztérium a bukaresti táblabírószághoz fordul a felsőcsertési ciántechnológiás aranybánya engedélyének visszavonása érdekében.¹¹

Civil szervezetek nyomására Rovana Plumb 2012. szeptember elején vizsgálatot rendelt el annak ügyében, hogy a temesvári regionális környezetvédelmi ügynökség 2012. júliusban kiadta az engedélyt a bányanyitására. A miniszter célul tűzte ki, hogy a bukaresti táblabírószághoz beadott keresetével elérje az engedély érvénytelenítését, ami teljes mértékben illegálisnak tartható. A Hunyad megyei helyhatóságokkal és a beruházóval való tárgyalások során egyértelműsítésre kerültek azok a törvénysértések, amelyeket a temesvári regionális környezetvédelmi ügynökség elkövetett: az illegális eljárással két európai irányelv, egy nemzetközi egyezmény, illetve két másik európai szabályzat is sérült.

Victor Ponta miniszterelnök is napirendre tűzte a román kormány szeptemberi ülésén a felsőcsertési ciános aranybánya ügyét. A kormányülés sajtó nyilvános részén pedig tájékoztatást kért a környezetvédelmi minisztertől a Felsőcsertésen történekről. „Ilyen az, amikor a Demokrata Liberális Párt (PDL) embereivel kormányzunk, ugye? Amikor csúszópénzről van szó, a PDL bármit odaad. Kérem, intézkedjen sürgősen, amíg még lehet. Aki pedig a PDL-hez húz, az menjen hozzájuk, kérjen tőlük pénzt, de ne Románia hátán élősködjön, ne a környezetvédelmi szabványok megsértéséből húzzon hasznot!” – mondta a

¹⁰ <http://www.e-nepujsag.ro/op/article/tiltakoznak-z%C3%B6ldek-fels%C5%91csert%C3%A9si-ci%C3%A1nos-aranyb%C3%A1nya-enged%C3%A9lyez%C3%A9se-ellen>

¹¹ http://hvg.hu/vilag/20120905_romania_aranybanyak

román miniszterelnök arra utalva, hogy a temesvári környezetvédelmi ügynökség vezetője a PDL embere.

Változó bioüzemanyag-piac és szabályozás

2012. szeptember folyamán az Európai Bizottság részéről olyan nyilatkozatok láttak napvilágot, amely szerint a szervezet azt tervezte, hogy visszafogja az élelmiszer alapú bioüzemanyagok előállítását, mivel azok több kárt is okozhatnak, mint hasznot. Az EU szabályozás eredeti célkitűzése az volt, hogy 2020-ig a közlekedéshez használt üzemanyag szükséglet 10 százaléka megújuló energiaforrásokból fedezhető legyen. A Bizottság jelezte, hogy a 2012. szeptembert követően javasolni fogja, hogy az élelmiszer alapanyagból készülő bioüzemanyagok aránya 5 százalék legyen, míg a további 5 százalék a hulladékokból kerüljön fedezésre. Utóbbi kategóriát második és harmadik generációs bioüzemanyagoknak nevezik. A módosítások biztosítanak az élelmiszer alapanyagból (pl. búza, repce, pálmaolaj, cukor) előállított első generációs bioüzemanyagok mennyiségének korlátozását.¹²

Az élelmiszer-alapanyagból készülő első generációs bioüzemanyagok további felhasználása ugyanis nagymértékben okozza a mezőgazdaság, ezáltal pedig az élelmiszeripar átalakulását azáltal, hogy az élelmiszerek felhasználásának növekedése, terjedése jelentősen megdrágítaná az élelmiszerárakat. Jarosław Kalinowski mezőgazdasági szaktanácsadói tag EP képviselő szerint támogatni kell az Európai Bizottság terveit, mert ha a bioüzemanyagok a mezőgazdasági termékekkel és élelmiszerekkel versenyeznek, az az élelmiszerárakban is megéreztetni a hatását. Jo Leinen környezetvédelmi szaktanácsadói tag EP képviselő üdvözölte az Európai Bizottság terveit, mert a bioüzemanyag-előállításnak környezeti és társadalmi hatásai is vannak. Azonban fontos, hogy az EU-nak nem szabad egyik végletből a másikba kerülnie, vagyis a döntést csak kellő óvatossággal érdemes meghozni.

A bioüzemanyagok előállítói viszont azoknak az aggodalmaiknak adtak hangot, hogy a változások hátrányosan érintik majd a még fiatalnak számító ágazatot, és több ezer munkahely szűnhet meg. Jo Leinen szerint mivel a 10 százalékos célkitűzés nem változik, továbbra is lesz kereslet a bioüzemanyagokra, és a második és harmadik generációs bioüzemanyagokkal kapcsolatos kutatásokat is támogatni kell. A bioüzemanyagot gyártó cégeknek fel kellett volna készülniük a változásra, mert a földhasználat közvetett hatásaival kapcsolatos aggályok már 2009-ben felmerültek. Azok az ágazatok, amelyek a legújabb technológiákba fektettek be, profitálni fognak a változásokból. Környezetvédelmi szakértői

¹² http://kitekinto.hu/europa/2012/10/02/megvaltozhat_a_biouzemanyag-piac/

becslések szerint a bioüzemanyagok 10–30 százalékos mértékig tehetők felelőssé az utóbbi idők élelmiszerár-növekedésért.

A Bizottsághoz hasonlóan a francia kormány is jelezte törekvéseit. 2012. szeptember 12-én a francia kabinet bejelentette, hogy Franciaország abban érdekelt, hogy mind a nemzetközi, mind az európai fórumokon csökkenjen a bioüzemanyag-hasznosítás, mivel emiatt egyre jobban emelkednek a gabonaárak. A párizsi kormány tervbe vette egy nemzetközi tanácskozás megszervezését a G20-as országok mezőgazdasági testületeinek részvételével az áremelkedés megelőzésével kapcsolatos teendők összehangolására. A francia kormányzat szerint azért szükséges korlátozni a növényi alapú bioüzemanyagok felhasználását, mert az eredetileg tervezettekhez képest kevésbé környezetbarát módon állíthatók elő, és versenyre keltek az élelmiszergyártással. A francia kormány azon tervét is bejelentette, miszerint a 2012-es szinten, vagyis 7 százalékban maximálja az országban a növényi alapú bioüzemanyagok hagyományos üzemanyagokban való felhasználási arányát.

Az európai uniós szakmapolitikai tendenciákkal párhuzamosan az ENSZ is lazított a bioüzemanyag-felhasználás növelésével kapcsolatos korábbi ajánlásain. A José Graziano da Silva főigazgató által vezetett Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) közleményben szólította fel az Egyesült Államok kormányát a kukoricából készülő bioetanol gyártásának mérséklésére.